

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DALÄLFVEN VID MORA. — FOTOGRAF S. J. CRONSIÖI, STOCKHOLM.

19:DE ÅRG.

DEN 11 NOVEMBER 1917

N:o 6

Efter porträtt.

Einar Wikander

Kische: *Bengt Nilssonparra*

Redan för någon tid sedan blef det genom tidningsnotiser bekant, att den nuvarande chefen för A.-B. Bofors-Gullspång, disponenten Bernt Wijkander, gifvit tillkänna, att han önskade afgå från den chefspost, hvilken han i nära tjugo år med så mycken förtjänst och framgång innehafte. Med stort intresse motsågs valet af efterträdare vid det stora både ur försvars- och industriell synpunkt nationellt viktiga företaget. Med verklig tillfredsställelse mottogs därför underåtelsen, att det lyckats bolagets styrelse att till hans efterträdare förvärva en så betydande kraft som hitillsvarande chefen för Berlins kommunala elektricitetsverk, direktören Einar Wikander.

Einar Wikander är till bören skåning, född i Lund år 1872. Efter att ha genomgått därvarande katedralskola beslöt han ägna sig åt tekniska studier och förvärfvade sig ingenjörutbildning vid Chalmerska läroanstalten i Göteborg. Efter att därefter någon tid ha praktiserat i utlandet, begaf han sig utomlands för att fortsätta sina studier och vidga sin erfarenhet. Trots sin ungdom lyckades han äfven i den främmande omgifningen fästa uppmärksamheten på sig; hans första större själfständiga arbete blef grundläggandet och utförandet af elektricitetsverket i Düsseldorf, efter hvars fullbordande han återvände till Sverige och anställdes i kommerskollegium såsom statens kontrollant å elektriska ledningar. Från denna befattning kallades han af förstärkta spårvägsstyrelsen i Göteborg, som år 1906 fått i uppdrag att anlägga ett elektricitetsverk därstädes, att vara dess biträde vid fullgörande af detta uppdrag. Närmast anmodades han att i hufvudsaklig överensstämmelse med förut upprättadt förslag uppgöra slutlig plan för anläggning af ett kommunalt elektricitetsverk och utföra anläggningen i enlighet härmed.

Det är karaktäristiskt för Wikanders kritiska sinne och initiativkraft att han inte inskränkte sig härtill, utan i stället utarbetade en plan enligt delvis nya principer, hvarigenom ej blott kostnaden för anläggningen högst väsentligt nedbringades, utan densamma äfven kunde utföras på afsevärdt kortare tid än förut beräknats. Sedan denna nya plan vunnit stadsfullmäktiges godkännande, hade, vittnade förstärkta spårvägsstyrelsen sedermera, "anläggningen och tack vare direktören Wikanders stora energi och intresse för den sak han åtagit sig kunnat på ett utmärkt sätt utföras inom den af honom beräknade, anmärkningsvärdt korta tid och utan att det beviljade anslaget behöft till fullo tagas i anspråk." Då han dessutom på ett verksamt sätt biträdt såväl vid utredningar rörande stadens öfvertagande af de äldre enskilda elektricitetsverken och i sammanhang därmed förda förhandlingar och öfverenskommelser som vid förhandlingarne om inköp af det s. k. Ätraforsfallet och underhandlingarna med styrelsen för Trollhätte kraft- och vattenverk, hvilka ledde till upprättandet af ett för Göteborgs stad synnerligen fördelaktigt kontrakt om leverans af elektrisk energi åt staden från Trollhätteverket, röntte han år 1909 den både ovanliga och hedrande utmärkelsen att af stadsfullmäktige tilldelas en särskild gratifikation å 10,000 kr.

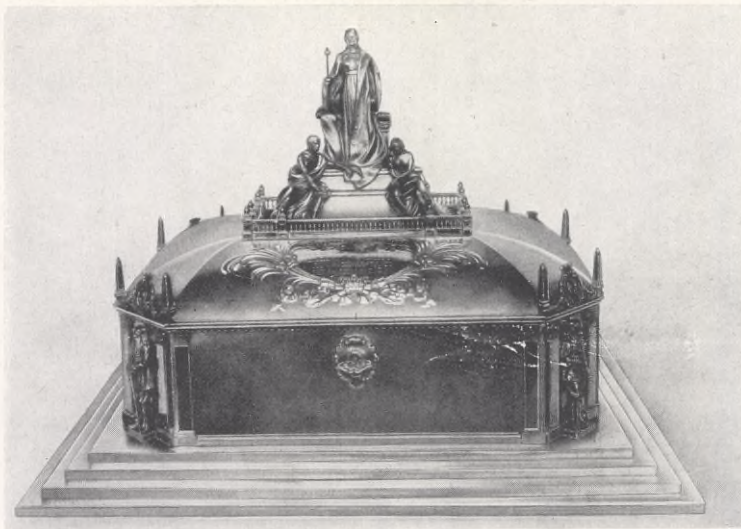
Hvad som framför allt skulle göra Einar Wikanders namn berömdt i in- och utlandet, voro emellertid de åtgärder, som på hans förslag samma år vidtoges för elektricitetens popularisering. I en den 16 aug. 1909 dagtecknad promemoria utgick Wikander därifrån, att då tack vare de nyinförda metallrörlamporna det elektriska ljuset i verkligheten vore billigare än fotogenbelysningen och då det elektriska ljuset dessutom ej vare eldfarligt och ej utvecklade några hygieniskt skadliga förbränningsgaser, man med säkerhet kunde antaga, att detsamma skulle uttränga fotogenbelysningen nästan öfver allt, *såvida icke de*

höga anläggningskostnaderna lade hinder i vägen för detsammes unvändande. Då elektricitetsverket långt ifrån var fullbelastadt föll det sig lätt för honom att ådagalägga, att det så långt ifrån innebar någon uppoffring för staden att det tvärtom innebar en betydande vinst för densamma att på vissa villkor åtaga sig såväl kostnaderna för indragning af servisleddningarna i fastigheterna som ock för installationer i lägenheterna i form af kostnadsfri ström under första året sedan ledningarna blifvit indragna. Vidare infördes på hans förslag en särskild anordning för elektricitetens allmänna införande i smålägenheter, i det att vid installationer med högst två lampor, hvilka voro anbragta i rum med normalt dagsljus, ett fast pris af endast 11 kr. för lampa och år stipulerades på villkor att endast af elektricitetsverket godkända lampor med en wattförbrukning af c:a 32 watt användes. Resultatet af dessa anordningar blef glänsande. Elektriciteten i Göteborg vardt på denna väg i ordets egentliga mening populariserad och tack vare Wikanders framgångsrika initiativ på detta område är det jämförelsevis få innevånare i Göteborg i förhållande till i andra större svenska städer, hvilka blifvit lidande under de här nu i landet rådande belysnings-svårigheterna. På samma gång har Göteborgs kommunala elektricitetsverk utvecklats till en synnerligen vinstgivande afärr, som verksamt bidragit att utjämna den ständigt stigande kommunala budgeten. Härtill kommer den utomordentliga hygieniska fördelen. När man erinrar sig, att luften i hvarje rum med fotogenbelysning försämras ungefär lika mycket, som om i stället för fotogenlampan 8 personer vore närvarande, förstår man hvad elektricitetens popularisering betyder i bostäder, där alla rum användas till sofrum och där ventilationen merendels till på köpet är bristfällig.

Det var väl närmast Wikanders förtjänster om elektricitetens popularisering, som fäste uppmärksamheten på honom i Tyskland, i hvars tekniska tidskrifter hans uppslag publicerades och väckte liflig ankläng. Så erhöi han från det stora Auer-gasglödljus-bolaget i Tyskland ett anbud att öfvertaga arbetet med utbredningen af dess installationer, som var så förmånligt, att han icke ansåg sig kunna afböja detsamma. Då sedermera i Tyskland af de stora elektriska firmorna bildades en förening för vidgad användning af elektriciteten, blef det åt Einar Wikander man gaf uppdraget att såsom direktör organisera föreningens verksamhet. Under tiden uppstod fråga om att kommunalisera Berlins samtliga elektricitetsverk och det blef nu Wikander, som fick föra talan för staden vid underhandlingarna med de stora privata bolagen liksom det blef han, som kallades att öfvertaga posten som chef för denna måhända världens största elektricitetscentral, på hvilken just nu under kriget alldeles särskildt stora anspråk ställts.

Af det anförda förstår man, hvilken sällsynt kapacitet som det lyckats Bofors-Gullspång-bolaget att i Einar Wikanders person återböda till fäderneslandet. Lifligt intresserad som han är för allmänna ärenden öfverhufvud kommer han säkerligen att jämväl utanför bolagets egentliga verksamhet bidra till en god lösning af mången viktig och betydelsefull nationell fråga. I dagspressen, har Einar Wikanders namn syntts under mången insänd artikel i aktuella svenska spörsmål äfven under den tid han haft sin sysselsättning i utlandet, ett vittnesbörd om den uppmärksamhet, hvarmed han följt utvecklingen här hemma. Särskilt erinrar man sig hans intressanta inlägg i diskussionen om de lämpligaste fartygstyperna för vårt sjöförsvar. Säkerligen kommer han nu att på ett utmärkt sätt utnyttja de i Tyskland vunna krigstidserfarenheterna till gagn för sitt gamla fädernesland.

På 60-årsdagen den 27 okt. blef f. d. justitierådet *Ernst Trygger* föremål för omfattande hyllningar från skilda delar af landet. Särskildt storartad var den hedersgåfva som ledamöter af Riksdagens första kammare öfverlämnade till jubilaren — ett större dokumentskrin i drifvet och förgylldt silfver. Det praktfulla skrinets hörn prydas af statyetter, representerande de 4 stånden samt locket af en af-

Efter fotografi.

HEDERSGÅFVA TILL F. D. JUSTITIERÅDET E. TRYGGER PÅ 60-ÅRSdagen DEN 27 OKT. från "nuvarande och forna kamrater i Riksdagens Första kammare".

bildning i miniatur af Svea-gruppen på Riksdagshuset. På skrinet läses en dedikation från forna och nuvarande kamrater i Riksdagens första kammare. Det vackra konstarbetet har utgått från C. G. Hallbergs atelier i Stockholm.

⋆

Gefle frivilliga skarpskytteförening har bland sina medlemmar lika skickliga som intresse-

Efter porträtt.

Kliche: Bengt Sjöforsparre.

ÖFVERSTE O. W. MELIN, skaparen af det numera i vårt land mest populära stenografsystemet.

Efter porträtt.

Kliche: Bengt Sjöforsparre.

ÖFVERSTINNAN EVA RETTIG, GEFLE, har nyligen eröfrat skyttemärket i guld.

Melinska systemet kombineradt med fröken A. Axelsons berömda metod för blindstenografien hyser man nämligen de största förhoppningar att kunna bereda blinda stenografer tillträde till affärlifvet och annorstädes, den svenska riksdagen icke utesluten.

På jubileumsdagen utdelades af öfverste Melin till framstående stenografer ett större antal stenografförbundets förtjänsttecken.

rade kvinnliga skyttar. Nyligen eröfrade fr. Ingrid Paues skyttemärket i guld, och denna höga skytteutmärkelse har nu i dagarna förvärfvats af ytterligare en af föreningens kvinnliga ledamöter, öfverstinnan Eva Rettig, född Tisell.

⋆

Lördagen den 20 okt. kunde *Melinska stenografförbundet* i närvaro af omkring 300 stenografer och andra intresserade fira sitt

25-årsjubileum i Stockholm. Öfverste Olof Melin, det Melinska systemets geniale uppfinnare och ordförande för Melinska stenografförbundet lämnade härvid en intressant skildring om tillblifvelsen af sitt märkliga system, hvilket efter den oerhörda betydelse det haft på alla områden inom det offentliga lifvet i dessa dagar gifvit anledning till att ytterligare fästa uppmärksamheten vid sig. Tack vare det

TONSÄTTAREN D:R W. STENHAMMAR, har i dagarne tilldelats det danska musikförlaget Wilhelm Hansens hederslegat för 1917 — afsedt för danska, norska och svenska kompositörer. — Foto. Jonason, Göteborg.

1. MARINFLYGAREN KAPTEN C. G. KROKSTEDT som utförde flygningen Karlskrona—Stockholm på rekordtiden 3 timmar.
Amatörfoto. K. Lundeberg, Sthlm.

2. MARINFLYGAREN LÖJTNANT F. G. A. NETZLER som flög från Karlskrona i sällskap med kapten Krokstedt och nådde målet en half timme senare. Att icke löjtnant N. ernådde samma tidsresultat — eller lägre — berodde måhända på den nedstigning han företog under vägen för att invänta kapten Krokstedt sedan stark dimma åtskildt flygarne. Denne hade emellertid fortsatt direkt utan nedstigning och uppnådde sålunda ensam det vackra rekord-resultatet.

3. LÖJTNANT NETZLER UNDER NEDSTIGNINGEN.

Vidstående bild: FEM RYSKA KRIGSFÅNGAR SOM LYCKATS FLY UR TYSK FÅNGENSKAP OCH NÅTT SVERIGE.
Amatörfoto. A. Sörenson, Glenningebro.

Den 30 oktober blef en bemärkelsedag för det svenska flygvapnet i det att våra två kända och framstående marinflygare, kapten C. G. Krokstedt och löjtnant F. G. A. Netzler då slogo det ståtliga flygrekordet att vid övertärande af ett par af flottans nya hydroaeroplan från Karlskrona till Stockholm tillryggalägga denna väg på resp. 3—3½ timmar. Under den i lätt dimmigt men relativt godt väder fö-

retagna färden, som skedde med start från Karlskrona klockan 8.5 på morgonen, följde de båda flygarna hufvudsakligen östra kuststräckan. Komna längre in öfver sundet förlorade de känningen med hvarandra. Löjtnant Netzler dök, berättar han för H. 8 D:s medarbetare, upprepade gånger för att få sikte på sin kamrat, men lyckades icke få se skymten af honom. I tro att denne landat, tog löjtnanten vatten. Kapten Krokstedt stod emellertid icke att upptäcka. När så en fiskare upplyste, att han hört surret af en motor någonstädes öfver molnbankarna förstod löjtnanten att kapten K. fortsatt norröfver. Han gick nu på stor höjd öfver molnen. Kommen till Häradsskär klarnade det och färden gick sedan utan äfventyr till målet. Kapten Krokstedt hade då landat för en halftimme sedan. Han hade seglat efter kompass och använt jämt 3 timmar, hvilket är svenskt rekord på distansen. För två år sedan flög löjtnant Netzler samma stäcka och använde då 4 timmar och 45 minuter.

De båda marinflygarnas prestation är en verklig bragd och är ett lysande prof på hvad svensk dädskraft kan åstadkomma. Den utgör också ett godt bevis för den höga ståndpunkt svensk aeroplanindustri intager. Konungen har med anledning af flygningen låtit till aviatörerna framföra sina komplimanger.

*

Nedanstående bild visar en grupp af fem ryska krigsfångar, som lyckats fly ur tysk fångenskap, och efter 42 timmars färd på sjön i öppen roddbåt landat på svenska kusten i närheten af Sandhammarens fyr. De fem ryssarna, som tillfångatagits vid Grodno och nu i öfver 2 år varit i tysk fångenskap ha af svenska myndigheter öfversändts till ryske konsulin i Malmö i och för deras vidare hemförslände.

Foto. Armborg & Premis. Molander.

SVENSK PREMIÄR Å INTIMA TEATERN I STOCKHOLM: *Algot Ruhe* "Adlig ungdom": Fr. v. Fru Anna Carlsten, herrar C. Keil-Möller och Westin samt fru Karin Molander.

Efter porträtt.

A. v. Bengt SJ/versparre.

T. v.:

CHRISTOFFER HANNEVIG, den sagolikt rike norske skeppsredaren, som i senare tid gjort ett flertal storartade donationer, den senaste en fullständig inredd operabyggnad till Kristiana till 5 å 6 millioner kronors värde. Och dock lär därmed icke kulmen vara nådd.

T. h.:

LILLEBIL KROHN-CHRISTENSEN, den unga norske danskonstnärinnan, som nu ånyo uppväcker extas i Stockholm, gasterar f. n. på K. Teatern.

Intima teatern i Stockholm har i dagarna på sin repertoar upptagit ett svenskt original, nämligen en ny komedi af Algot Ruhe, "Adlig ungdom". Pjäsen har starka komedi-pängar och vann med det utomordentliga utförande den erhöi en dubbel framgång såsom litterär och scenisk prestation.

Norges huvudstad har i dagarna begåfvats med sällsynt storslagna donationer i det att den unge norske skeppsredaren, generaldirektör *Christoffer Hannevig* skänkt sin hemstad en million till fullbordande af Vigelands underbara fontänskapelse samt flera millioner till uppförande af en fullständigt inredd operabyggnad.

Hr Hannevig, som genom dessa frikostiga donationer dragit världens uppmärksamhet till sig, är endast en 33-års man och son till skeppsredaren Chr. Hannevig senior. Sin till mer än 100 millioner uppgående förmögenhet, har han efter en ganska oansenlig början, förvärfvat som skeppsredare och skeppsmäklare. Hans karriär och utomordentliga finansiella begåfning, som icke utesluter ett varmt och hängifvet intresse för konstnärliga och vetenskapliga värden, påminner i mångt och mycket om den store filantropen och miljardären Andrew Carnegies. Liksom denne har han själf skapat sig sina rikedomar och liksom denne genom outtröttliga donationer, icke minst till filantropiska ändamål visat sin hyllning af satsen — "richesse oblige".

Efter porträtt.

A. v. Bengt SJ/versparre.

Foto: Klipst, Stockholm.

Klöße: Ingrid Sjöbergparre.

DEN I SVENSKA SLÖJDFÖRENINGENS TÅFLAN OM INREDNING AF SMÅLÄGENHETER MED FÖRSTA PRIS BELÖNADE LÄGENHETEN OM ETT RUM OCH KÖK: interiör af hvardagsrummet.

Prisbedömningen i Svenska slöjdföreningens täflan, om inredning af smålägenheter är nu avslutad. I första gruppen, enkelrum, tilldelade juryn arkitekten Ture Ryberg första priset, andra pris fick arkitekten Carl Malmsten. I andra gruppen, omfattande lägenhet om ett rum och kök, eröfrades för-

ARKITEKT C. MALMSTEN.

sta priset af arkitekten Malmsten, medan andra pris tillföll teknologen U. Åhrén och tredje pris arkit. E. Spolén. I tredje gruppen, två rum och kök, blef hr Malmsten n:r 1, hr Spolén n:r 2 och arkitekterna D. Nilsson och Oscar Brandtberg n:r 3. Rumsinredningarna äro utställda på den af Hvar 8 Dag förut omnämnda hemutställningen i Liljewalchs konsthall.

Efter fotografen

LANDSFÖRENINGEN FÖR KVINNANS POLITISKA RÖSTRÄTT I NYA LOKALER. Sekreteraren, fröken S. Jacobsson, i sitt arbetsrum. Text å sid. 96.

Klöße: Kem. A.-B., Bengt Sjöbergparre, Sölm-Gbg

På reformationens jubileumsfest i Upsala d. 31 okt. öfverlämnades till Konungen af biskop Personne ett exemplar af den af bibelkommissionen reviderade och i dagarna färdigtryckta upplagan af vår nya kyrkobibel. Denna upplaga af bibeln är närmast afsedd för kyrkorna. Den har tryckts på Norstedts & Söners officin och utgör en foliant omfattande 1243 sidor, med tryck efter en gammal svensk typsort. Konstnären Aceke Kumlien har för hvarje kapitel utfört konstnärliga begynnelsebokstäfver. Den första för hvarje bok är i rött tryck. Inom kort utkommer på Norstedtska förlaget en annan upplaga af bibeln afsedd för hemmen. Den blir illustrerad med reproduktioner efter Rembrandt, Tizian m. fl.

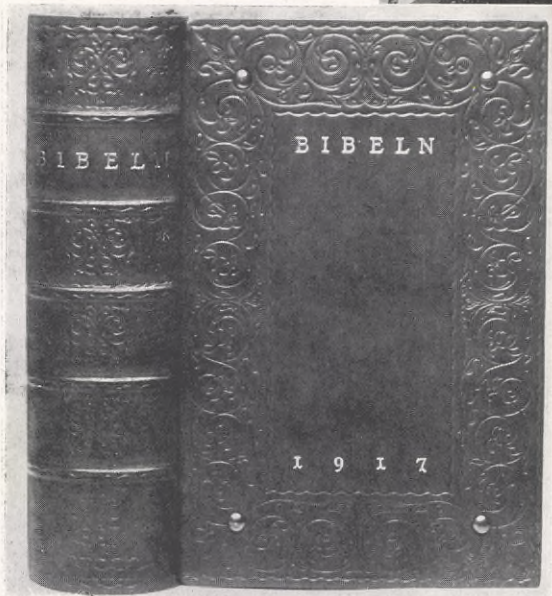
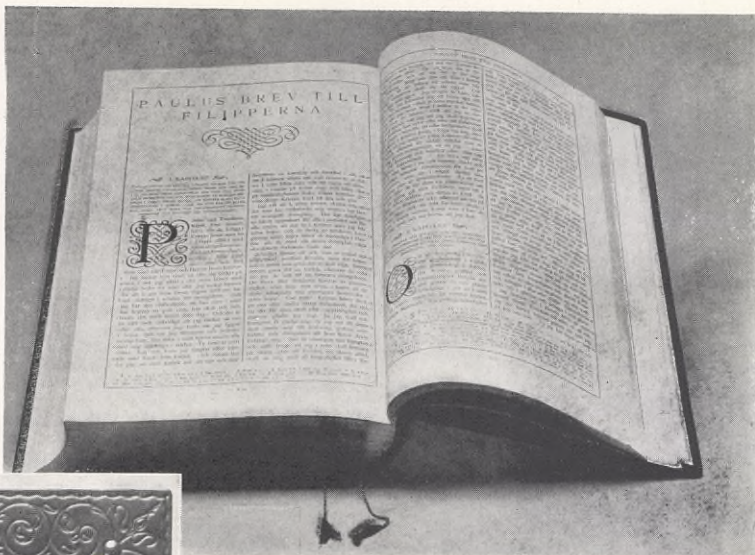

Foto: Malinström, Sthlm.
DEN NYA SVENSKA KYRKOBI BELN, hvaraf ett första exemplar öfverlämnades till Konungen i Upsala under reformationens jubelfest.

Kliche: Högst Sjöversparre.

Reformationens 400-årsdag — den 31 oktober — högtidlighölls med stora åminnelsefester rundt hela Sverige. Redan den tidiga klockringningen från landets samtliga kyrkor — de i full flaggskrud smyckade städerna — ljuset från alla tempel sedan mörkret brutit in vittnade om att det var en religionens stordag som firades. I universitetsstäderna Lund och Upsala fingo högtidligheterna genom de akademiska processionerna samt promovering af hedersdoktorer en särskildt storslagen karaktär. Glanspunkten af reformationens jubileet hade dock förlagts till Upsala i hvars vackra gamla dôme dagen högtidlighölls med en imponant liturgisk gudstjänst, hvilken bevestades af konungen, drottningen, kronprinsparet, prins Carl med gemål, prins Eugén och flera medlemmar ur den kungliga familjen, excellenserna Edén och Hellner m. fl. Högtidstalet hölls af ärkebiskop Söderblom, hvilken därvid till en fängslande minnesbild af troskämpen Luther sammanfattade den serie Luthertöreläsningar han tidigare med djup och innerlig förståelse för det centralaste i den store reformatorns sjäslif, hållit i Sockholm.

Efter högtidsgudstjänsten i Upsaladömen samlades

Stockholms konstvärlds uppmärksamhet är i dessa dagar fängslad kring ett från Hammerska samlingen emanerande konstverk, hvilket numera äges af fil. stud. O. Björkbom och angifves vara en nyupptäckt Rembrandt.

Den uppmärksammade taflan, om hvars ursprung de sakkunniga ännu icke kommit till något afgörande resultat, är af ganska litet format och föreställer en idyllisk herdescen — en ung kvinna och en herde omgifven af sin hjord — öfver hvars förtonande belysning onekligen sväfvat något af den säregna clair-obscur, som blifvit den store holländske mästarens mest kända signatur.

DET FÖRMODADE REMBRANDT-FYNDET I STOCKHOLM. — Efter fotograf

BLIF MEDARBETARE
- - I HVAR 8 DAG. - -

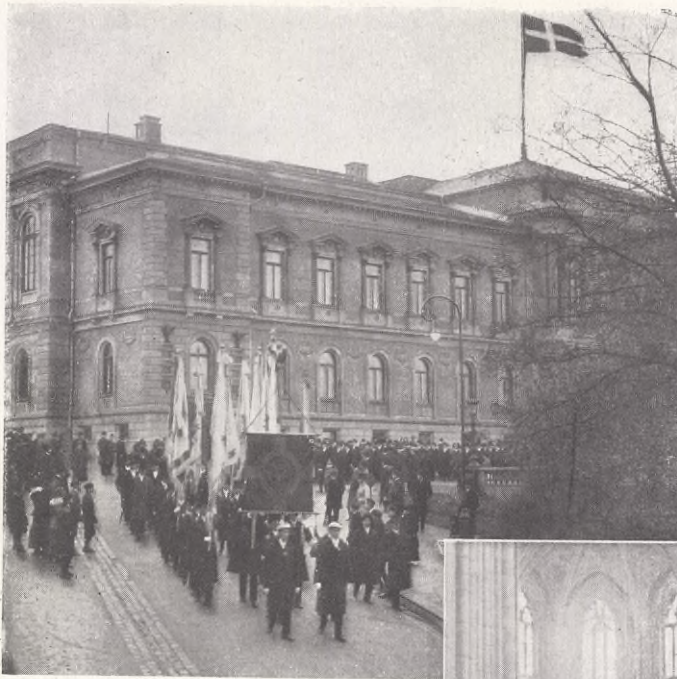

Foto. E. Fion, Upsala.

på aftonen den lysande församlingen i universitetets aula där promotionen af dagens hedersdoktorer skulle äga rum. Vid de kungligas inträde uppstämde studentkören under ledning af dir. mus. Alfvén kungssången, hvarefter rector magnificus, professor Schück höll ett af vetenskapliga synpunkter bestämdt tal öfver reformationen och dess inflytande på framåtskridandet. Härpå förrättades dagens största akademiska högtidlighet, promotionen, där största antalet hedersdoktorer gifvetvis förekom inom den teologiska fakulteten. Inom medicinska fakulteten skedde en mera enastående promotion i det att förste promoverande hedersdoktor här blef prins Carl, hvilken under skallande applåder mottog de insignier han erhållit för sina förtjänster om Röda korset. Den nye prinsen-hedersdoktorn, aftackade senare i ett varmt tal studenterna för deras hyllning. Bland öfriga hedersdoktorer märkas öfverintendenten vid Nationalmuseum, konstnären Richard Bergh, tonsättaren Hugo Alfvén samt skalden A. E. Karlfeldt.

I samband med Luthersminnet hade Upsala universitetets bibliotek anordnat en värdefull utställning, omfattande bl. a. originalupplagor af Luthers egna handskrifter, Cranachs porträtt af såväl honom som hans hustru, Katharina von Bora, några autografer från början intill midten af 1500-talet m. m.

*

Vid en liknande utställning af Lutherreliker i Leipzig exponerades ett äfven för Sverige värdefullt minne, nämligen den ståtliga af en lansbärande

Vidst. bild:

DEN STORA PROCESSIONEN FRÅN UPSALA UNIVERSITETET TILL DOMKYRKAN.

TILL JUBILEET: MARTIN LUTHERS GRAF I WITTENBERGS SLOTTSKYRKA.

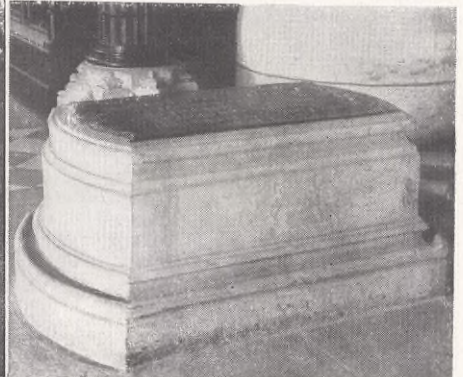

Foto. E. Fion, Upsala.

Kliché: Bengt Sjöbergström.

GUDSTJÄNSTEN I UPSALA DOMKYRKA.

stridsman krönta pokal som Gustaf Vasa en gång skänkte Luther och som numera äges af staden Leipzig.

Efter fotografi

Klieber, Kems. A.-B. Bild-Silberstein, Söke - Gle

PANORAMA OMKRING GÖRZ ÖFVER DEN OMTALADE ISONZODALEN: I förgrunden Salcano-viadukten — se närmast föregående n:r —, t. h. Monte Sabotina.

VÄRLDSKRIGET.

Under hela fjärde oktoberveckan har världens uppmärksamhet koncentrerat sig uteslutande på den vacklande *Isonzofronten*, där de förbundnas segerrika

offensiv utvecklats sig med svindlande hastighet och ända från Flitsch ned till hafvet ledt till ett för Italien förkrossande nederlag. Ingenstädes har det lyckats italienarna att hålla stånd mot de framstormande

Efter fotografi.

Kems. A.-B. Bild-Silberstein, Söke - Gle

TILLFÅNGATAGNA ITALIENARE, de första från offensivens början.

TYSKA RIKSKANSLÄRSSKIFTET:
 GREFVE GEORG F. VON HERTLING.
 Nyutnämnd rikskanslär. — Efter senaste porträtt.

Efter fotografi
 Klädd: Bengt Silfverparn.
 D:R GEORG MICHAELIS.
 den afgångne rikskanslären (i cylinderhatt) jämte utrikesministern von Kühlmann.

trupperna. Den 28 kunde österrikarna rapportera att staden Görz, som ett år befunnit sig i fiendens händer, återeröfrats. Namnen *Tolmein, Cividale, Udine, Codroipo, Monfalcone, Latisana, Tagliamento* fullborda de tyska och österrikisk-ungerska truppernas glänsande segerrapport. Vid Tagliamento, dit italienerna prässats tillbaka blef ett helt arriärgarde af 60,000 man omringadt innan det hunnit öfvergå floden och tvangs att sträcka vapen. Fångantalet har genom de senaste katastrofartade händelserna stigit till öfver 180,000 man och antalet eröfrade kanoner till öfver 1,500. Genom denna afgörande seger stå de förbunda nu på italiensk mark, och alla de fördeklar general Cadorna under år tillkämpat sig äro i och med detta *tolfte Isonzoslag* förlorade på några dagar. Ehuru föga underrättelser om stämningen inom landet efter detta nederlag slipper ut till yttervärlden skall det skedda sannolikt ej förfela att göra sin verkan på de element, som demonstrerade emot Italiens ingripande i detta krig mot den förre bundsförvanten. Att läget betraktas allvarligt förstår man af den korta notis som vet förtälja att konungen af Italien jämte krigsministern och general Gerardino afrest till fronten. Som en indirekt följd af Isonzokatastrofen har *ministerkrisen Boselli* ledt till denna ministärs afgång, och ny ministär är bildad af konseljpresidenten och inrikesministern *Orlando*. I denna, där Sonnino kvarstår som utrikesminister, betecknas som den nye märklige mannen skattkammarministern *Nitti*, hvilken inom regeringen ohöjdt företräder den folkstämning som ej önskat Italiens inträde i kriget. På *Västfronten* ha fransmännen gjort en betydande terrängvinst i det att de intagit hela positionen vid Chemin des Dames, som utrymts af tyskarna. Då i

den franska rapporten icke förekommer någon uppgift om tagna fångar har utrymmandet sannolikt skett frivilligt.

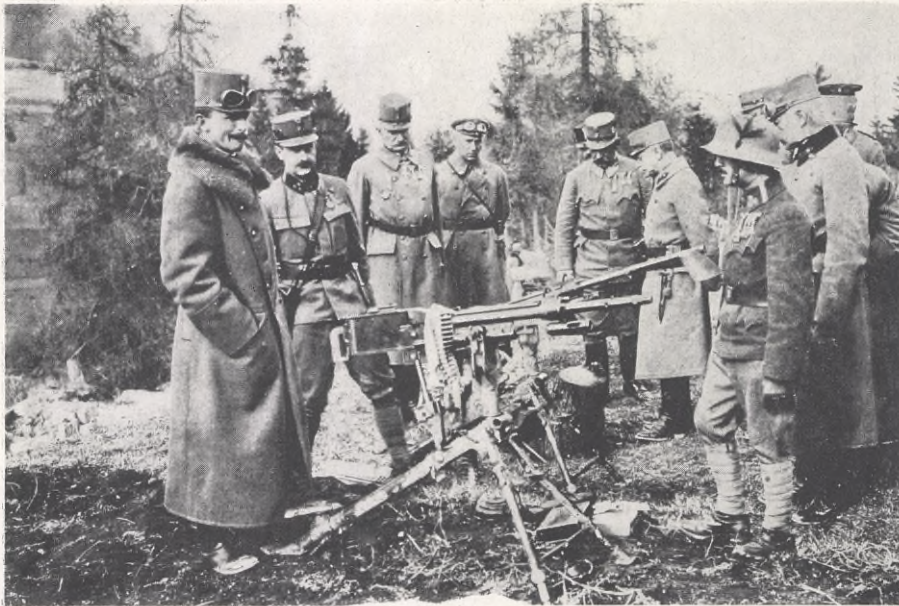
I *Nordsjön* har en engelsk u-båt sänkt en tysk hjälpkryssare samt fyra trålare, af hvilkas besättning ett flertal särade införts till Helsingör. Vidare meddelar en tysk rapport att den ryktbare u-båtschefen, kapten *Schneider*, hvilkens största bragd var sänkandet af det engelska slagskeppet *Formidable* i januari 1915 i Kanalen, omkommit spolad öfver bord af en störtsjö.

Öfver London, grefskapet Kent och Essex har en tysk flygeskader om ett 30-tal maskiner nedkastat ett större antal bomber, dock, enligt engelsk rapport med ringa resultat.

Ett rykte vet berättat att påfven tänker på förnyad fredsaktion — men ett annat, lika sannolikt, förutspår en vinter med blodigare sammandrabbningar än någonsin.

Den långvariga *rikskanslärskrisen* i Tyskland har nu bilagts i det att kajsaren på ansökan beviljat rikskanslär *Michaelis* afsked och till hans efterträdare utnämnt k. bayerske statsministern, d:r greve *von Hertling*. Den nye rikskanslärns ställning till freds-rågan lär vara bekvämare för riksdagen.

Tysklands nye rikskanslär, von Hertling, är född år 1843 i Darmstadt och blef i början af 80-talet professor i Bonn. Under flera perioder har han tillhört tyska riksdagen och är sedan 1906 på lifstid utsedd ledamot af Bayerns folkrepresentation. År 1913 utnämndes han till bayersk konseljpresident.

Efter fotografi

FRÅN ISONZO-SLAGET:
Kejsar Karl beser eröfrade italienska maskingevär.

Kliché Kem. A.-B. Bngt Sväversparre, Sthlm-Gbg.

har för någon tid sedan upfunnits i Tyskland, där den med bästa framgång användes i Kaiser Wilhelm-Haus i Berlin, ett af landets förnämsta lasarettverkstäder. När den förlamade handen ej längre är i stånd att hålla verktyget, fastgöres detta vid den i afbildningen synliga stela manschetten, som sedan — till följd af dess oböjlighet — öfverför underarmens kraft på verktyget.

Vår afbildning visar två soldater, behäftade med svår förlamning och förstelning af högra handen, hvars brukbarhet helt och hållet hade upphört. Båda ha med tillhjälp af "stödjemanschetten" uppnått 80 % af normala mäns arbetsförmåga i utöfningen af de finaste smedsarbeten.

D:r A. G.

Efter fotografi

Kliché Kem. A.-B. Bngt Sväversparre, Sthlm-Gbg.

Vid lösningen af det svåra problemet att igen göra krigsinvaliderna dugliga för sitt yrkesarbete, kommer det ej allenast an på att lämna dem, som mistat en hand eller fot, jämpliga konstgjorda lemmar. Äfven det stora antalet af dem, som trots den ortopediska gymnastikens användning behållit kvar en svår förlamning eller stelhet i någon lem kan i allmänhet ej utan hjälpapparat förrätta något kroppsligt arbete.

En dylik apparat

Efter fotografi

ÖSTERRIKISKE GENERALEN BO-ROEVIC en af öfverbefälhafvarne vid Isonzofronten hvilken jämte general Below tvang tredje italienska armén, 60,000 man, att sträcka vapen.

Vidst. bild:

EN NY ANORDNING FÖR KRIGSINVALID-ARBETE: Stödjemanschetten.

A. F. GULLBERG.
Direktör. — Stockholm.
70 år 29 Okt.

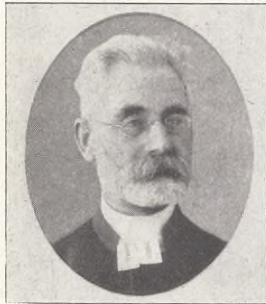
I. GÄRLUND.
Direktör. — Stockholm.
70 år 1 Nov.

R. FRIES.
Grosshandlande. — Stockholm.
60 år 1 Nov.*

C. T. LINGMARK.
Hofkamrer. — Stockholm.
60 år 26 Okt.*

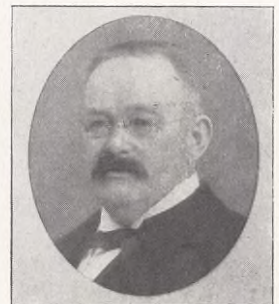
A. G. SVENSON.
Kontr.-prost. Kyrkoherde
Eksjö. — 65 år 29 Okt.*

J. J. A. APPELLÖF.
Professor. — Upsala.
60 år 2 Nov.*

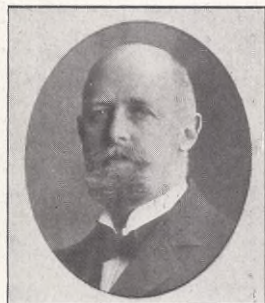
O. M. SOLLÉN.
Apotekare. — Arboga.
60 år 5 Nov.

K. H. LUNDGREN.
Redaktör. — Stockholm.
50 år 28 Okt.*

J. A. ALSTRÖM.
Telegrafdirektör. — Göteborg.
60 år 4 Nov.*

K. J. H. CURMAN.
Byråchef. — Stockholm.
55 år 11 Nov.*

E. W. ERICSON.
Polismästare. — Norrköping.
50 år 8 Nov.*

A. E. BENJAMINSSON.
Baningeniör. — Eskilstuna.
50 år 26 Okt.*

O. H. SVENSSON.
Landbrukare. — Salång.
60 år 20 Okt.*

K. J. GUSTAFSSON.
Landbrukare. — Stensholms
säteri. — 55 år 5 Nov.*

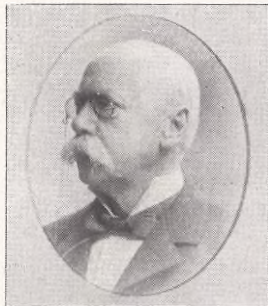

J. O. SCHOUGH.
Häradshöfding. — Sveg.
55 år 11 Nov.*

A. G. E. CEDERSTRÖM.
Frih. Revisionssekreterare.
Stockholm. — 50 år 7 Nov.*

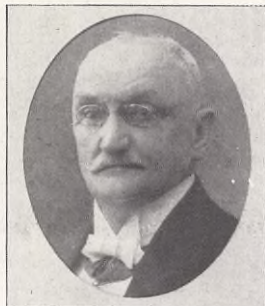
* Data å nästa sida.

K. F. KRUIHS †.
Direktör. — Stockholm.
F. 41. † 29 Okt.*

J. B. LINDHULT †.
Kyrkoherde. — Landvetter.
F. 48. † 23 Okt.*

K. W. K. HÅRD AF SEGERSTAD. †
F. d. Bruksdisp.
Jönköping. F. 51. † 28 Okt.*

**Porträtt till veckans
Porträttgalleri**

höra vara af möjligtast sena datum för att införas.

Uppgifter till porträtt

höra ansluta sig till frågofomulär från redaktionen. Särskild påpekas nödvändigheten af att alla förnamn angivas med tilltalsnamnet helt utskrifvet och understruket Förbiseende härutinnan ute sluter biografi.

Porträtt och biografi

införas efter begäran från Reaktionen, som också bär kostnaderna. Förslag emottagas gerna.

RUDOLF FRIES. Sedan 95 inneh. af firman Carl O. Levertin i Stockholm. V. ordf. i Sv. kolon. varuengrossist. riksförb., led. af Stockh. handelskamm., led. af styr. f. Stockh. köpmannaförb.

THEODOR LINGMARK. Efter afsl. skolstudier anst. v. Vermlandsbruk, kassör v. Överums bruk 80, kamrer v. Ottenby 84—94, sedan 96 kamrer v. ståtthäl.-emb. på Strömsholms slott, redogör. v. ridskolan o. bokh. v. hingssteden.

GUSTAF SVENSSON. Stud. 75, teol. kand. 84, prestvigd s. å., kyrkoh. i Söderköping 94, kontr.-prost i Hammarkinds kontr. 97, kyrkoh. i Eksjö sedan 01, kontr.-prost i S. Vedbo sedan 05. På sin tid lär. i Stockholm samt inspekt. f. Söderköp. a. lärov.; sedan 04 inspekt. f. Eksjö a. lärov. o. elem.-skol. f. fl. Orator v. prestmötet 12.

ADOLF APPELLÖF. Stud. 77, fil. dr 86, doc. v. Ups. univ. 87—90, sistn. är intendent v. Bergens museum, inneh. af C. Sundts lärostol i zoologi v. samma mus. 07—10, sedan sistn. är prof. i jenf. anatomi v. Ups. univ. Utg. flera vetenskapl. o. prisbelön. arbeten.

HJALMAR LUNDGREN. Stud. 85, med.-arb i dagspressen sedan 86, red.sekr. i Lunds Dagbl. 01, dess red. o. utg. 02—06; sedan sistn. är medarb. inom hufvudstadspressen, hvori hans sign. Juvenalis o. Abbé Coignard äro högt skattade. Mest bekant torde han dock vara som skapare af "Johannes Bengtzén".

ALBERT ALSTRÖM. Elev. v. Chalm. slöjdsk. 75, repet. der i mek. o. mask.-konstr. 80—90, telegr.-ass. i Halmstad 91, i Göteborg 93; ff. distr.-ing. i Telegr.-v. vestra distr. 95—02, Inneid. i dess 2:a distr. 02—05, telegrafdir. i Göteborg sedan 05.

KNUT CURMAN. Sjökapit. o. ångf.-bef.-ex. 85, res.-uljtn. i Flott. 89, res.-ljtn. 98; lotsljtn. 96, lotskapt. 06, o. ch. f. Nedre norra distr. 06—08, chef f. lotsbyrån o. led. af Lotsstyr. 08.

WILLEHARD ERICSON. Stud. 87, hofr.-ex. 95, stadsnot. i Link. 1900, polismäst., rådmän o. not. publ. i Eskilstuna 05, polismästare i Norrköping seda., 13. Ordf. i helsov.-nmnd. sedan 15.

AXEL BENJAMINSSON. Utex. fr. Chalm. tekn. läroanstalt 90, anst. v. Stat. jernv. s. å., baning. o. ch. f. banafd. v. N. Södermanl. jernv. 1900. Framst. expert å spårarnadn.

OTTO SVENSSON. Eg. egend. Saläng i Elfsb. län. Ordf. i komm.-nmnd. o. st. 82, led. af kyrko- och skolråd 85, landstingsman o. nämndeman 91, ordf. i Gäsene hds kretsafd. 10. Led. af Riksd. A. K. 99—14; suppl. i tillf. utsk. 01—04.

KARL GUSTAFSSON. Eger egend. Stensholms säteri i Jönk. län. Ordf. i fattigv.-styr. 04—08, komm.-ordf. 08—12, ordf. i komm.-st. sedan 11, tidigare led. af kyrko- o. skolråd. V. ordf. i afd.-styr. f. Landtm.-bank. i Jönk. Landstingsman sedan 08. Led. af Riksd. F. K. sedan 09; led. af Bankutsk. sedan 14; statsrev. 16—17.

NYVALDA LEDAMÖTER AF RIKSDAGENS ANDRA KAMMARE. I.

L. A. SCHILL.
Landtbrukare. — Fris.
Östergöt. läns norra.

A. E. JUNGNELL.
Folkskollärare. — Fris.
Södermanl. läns södra.

K. E. ANDERSSON.
Hemm.-egare. — Jordbr.
riksf. — Österg. l. norra.

C. J. JOHANSSON.
Landtbrukare. — Fris.
Östergöt. läns norra.

K. A. WESTMAN.
Landtr. — Jordbr. riksf.
Östergöt. läns södra.

F. BERGGREN.
Öfverlärare. — Fris.
Kronobergs läns östra.

H. LEO.
Lok.-eldare. — Soc.-dem.
Kronobergs läns västra.

E. V. MOBERGER.
Folkskoleinspektör.
Fris. — Gotlands län.

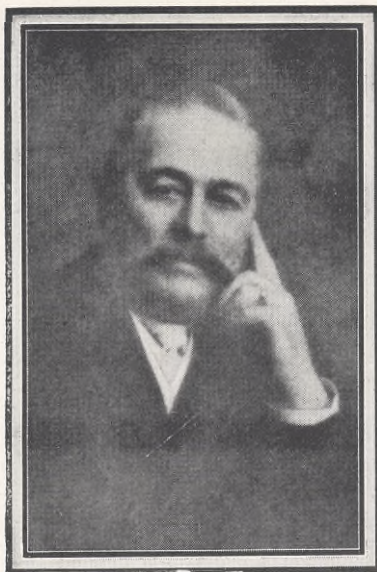
C. F. W. HEDERSTIERNA.
Landshöfding.
Höger. — Hallands län.

A. B. ANDERSSON.
Snickare. — Soc.-dem.
Hallands län.

Se personalier å nästa sid.

Då budet i dagarne ingått att Sveriges generalkonsul i San Francisco, *William Matson*, afidit har härmed ett underligt och skiftesrikt lif funnit sin afslutning. *William Matson* är sannsagan om den fattige bohyslänningen som från skeppsgosse blef mångmillionär och generalkonsul. Född år 1844 i Lysekil gaf han sig redan vid 14 års ålder ut som skeppsgosse till New York, där han några år uppehöll sig med en hamnarbeters blygsamma existens. Härifrån gaf han sig ånyo ut på sjön, fick år 1870 sin egen skuta i kolfrakt på Stillahafskusten och blef 12 år senare sin egen skeppsredare. Härefter går hans bana i ständigt stigande — hans handelsflotta växer i den mån hans förbindelser ökas och hans förmögenhet, som vid hans död uppskattades till omkring 50 millioner, förkofras. I Kalifornien grundar han

WILLIAM MATSON.
Svensk generalkonsul. Har i dagarne
afidit vid 73 års ålder.

lönande oljeföretag, på Hawaii-öarna anlägger han enligt moderna och banbrytande principer enorma sockerodlingar. Med den ovanliga arbetslust, energi och idéri-kedom som kännetecknade honom: blef han snart en ledande personlighet, som hedrades med det ena uppdraget efter det andra.

År 1906 utnämndes Matson till svensk konsul, blef 1914 generalkonsul och riddare af Vasaordens första klass samt hedrades på Sveriges dag under världsutställningen i San Francisco, där han invalts såsom direktör, af konung Gustaf med Vasaordens kommandörstecken.

Personligen efterlämnar generalkonsul M. minnet af en urban och vidhjärtad personlighet hvilkens bortgång för den stora vänraketen därute betyder ett tomrum som icke så lätt kan fyllas.

OTTO SCHOUGH. Stud. 80, fil. kand. 84, hofr.-ex. 95, e. o. not. i Sv. hofr. s. å., häradshöfd. i Härjedalens doms. sedan 12. Landstingsman sedan 16.

ANTON CEDERSTRÖM. Stud. 84, fil. kand. 88, hofr.-ex. 90, fisk. i Sv. hofr. 1900, ass. 01, tt. rev.-sekr. 02, konst. 05, ord. 06. Led. af Riddarh.-dir. sedan 08.

KARL KRUIS †. Började inom bokh. 57, ölvvert. 70 jemte B. Söderberg C. E. Fritzes hofbokh. i Stockholm hvilken under denna ledning nått ett betydande uppsving o. stort anseende. Firman ombild 07 i två aktiebolag, ett f. bokhandeln o. ett f. förlagsverksamheten, dervid K. blef ledare f. det sistnämnda.

BOLDEVIN LINDHULT †. Stud. 72, prestv. 77, past.-ex. 82, kyrkoh. i Landvetter sedan 96. Led. af tax.-o. profvn.-nmnd, styr.-led. af Mölndals sjukstuga; tidigare landstingsman under två per.

KARL HÅRD AF SEGERSTAD †. Stud. 72, anst. v. Ankarsrums bruk 73—77, v. Husvarna vapenfabr. a.-b. som kont.-chef o. kamrer 77—98, tilltr. sistn. af posten som verkst. dir. i Munksjö a.-b. Ord. i styr. f. Riksbankens afd.-kontor i Jönk. o. för Jönk.—Gripensbergs jernv. a.-b.

Data till nvalda riksdagsmän:

AUGUST SCHILL. F. 73, inneh. egend. Malmberga i Söderm. län. Led. af komm.-nmnd sedan 04, vägstyr., nämndeman; led. af landstinget.

ALGOT JUNGNELL. F. 77, folkskollär.-ex. 98, org.-ex. 99, anst. i Jung 1900, i Vittinge 03, i Katrineholm sedan 08. Led. af stadsfullm. o. dess beredn.-utsk., skolråd. V. ord. i valkrets-förb., ord. i dess arbetsutsk.

KARL ANDERSSON. F. 69, eg. Eliantorp i Österg. län, led. af kyrkoråd, barnhemsstyr., tax.-o. profvn.-nmnd, nämndeman. Styr. led. i Österg. e. banks afd.-kontor i Finspong.

CARL JOHANSSON. F. 58, eg. egend. Olstorp i Österg. län. V. ord. i komm.-nmnd, nämndeman, led. af skolråd o. lifsm.-nmnd.

KARL-ALLAN WESTMÄN. F. 83, utex. fr. Alnarps landtr.-inst. 03, assist. v. Stat. afvetscent. läfl. 03, öfverassistent. h. Österg. hushålln.-sällsk. 06—12; har därefter egnat sig åt prakt. jordbruk, eg. egend. Broby gård i Österg. län. Led. af komm.-nmnd. Ord. i lifsm.-nmnd 15—17, vägören. m. fl. samt i Jordbr. riksförb. lokalafd., sekr. i länets betodl.-fören. o. dess deleger. v. prisupp.

FRANS BERGGREN. F. 63, folkskoll.-ex. 83, ord. lär. v. Växiö folksk. s. å., öfverlär. 12; folksk.-styr. sekr. 15. Led. af Växiö stadsfullm. sedan 02, af dess ber.-utsk. 12, suppl. i landstinget sedan 14. Led. af skolråd sedan 97, v. ord. i barnav.-nmnd sedan 15, v. ord. i styr. f. Växiö lägre tekn. skola 16; förestånd. f. föreläs.-fören. 02 ord. i länets föreläs.-fören. 13—15.

HENNING LEO. F. 85, lokomotiveld., stationerar v. Elmhults stat. Ord. i arb.-komm. v. ord. i komm.-fullm., led. af komm.-nmnd, suppl. i landstinget.

ELIAS MOBERGER. F. 80, stud. 1900, teol. kand. 06, rekt. v. Ousby realsk. s. å., folkskollär.-ex. 10, fil. kand. 12, rekt. v. Trollh. samsk. s. å., folkskollnspekt. inom Gotl. o. Södertörns inspekt.-omr. 15. Led. af stadsfullm. i Visby 17, af dess beredn.-utsk. s. å.

CARL HEDERSTIERNA. F. 61, stud. 80, jur. utr. kand. 86, v. hfd. 88, rev.-sekr. o. exp.-chef i Sjööfsv.-dep. 03, justitieråd 05, konsult. statsråd 06—11, tf. öfverståthåll. sistn. ar, reg.-råd 12, sedan 16 landshöfd. i Hall. län o. ståthåll. å Halmstads slott. Ord. i Hushålln.-sällsk. 17, i länets skogsstyr. s. å.

ANDERS ANDERSSON. F. 78, börj. 95 som bygn.-snickare, sedan 1900 i Falkenberg. Ord. i stadens arbet.-kommun, i kooper. hand.-fören. styr. i länets nykt.-förb. Led. af drätselkamm. sedan 07, sedan 12 dess v. ord. sedan 08 led. af stadsfullm. Landstingsman 14.

Vidstående bild:

ETT NYTAGET PORTRÄTT AF JOHAN THURI, DEN LAPPLÄNDSKE VARG-DÖDAREN OCH FÖRFATTAREN, taget i Kallovuoma hos Erik von Döbeln-Stöckel af fotograf T. Dahllöf, Kiruna.

För fotografer att beakta:

Fotografifirma, som insänder fotografier med ensamrätt för H. S. D. och ej lämnar samma eller liknande fotografier till annan illustration, kommer att i så fall utöfver vanligt honorar, få sitt namn utsatt på ett i ögonen fallande sätt, då meddelande härom lämnas vid insändandet. Redaktionen.

AFTÄCKNING AF MINNESBYST ÖFVER PROFESSOR AUG. WIJKANDER förrättad af landshöfding v. Sydow å Chalmers tekniska instituts gårdsplan i Göteborg den 3 nov. Foto. Karnell, Gbg.

En högtidlig minnesfäst ägde den 3 november rum vid Chalmerska Institutet i Göteborg, då en ståtlig minnesbyst i granit af institutets mångårige f. d. rektor professor August Wijkander i närvaro af en representativ samling aftäcktes å läroanstaltens gård. Bysten som åstadkom-

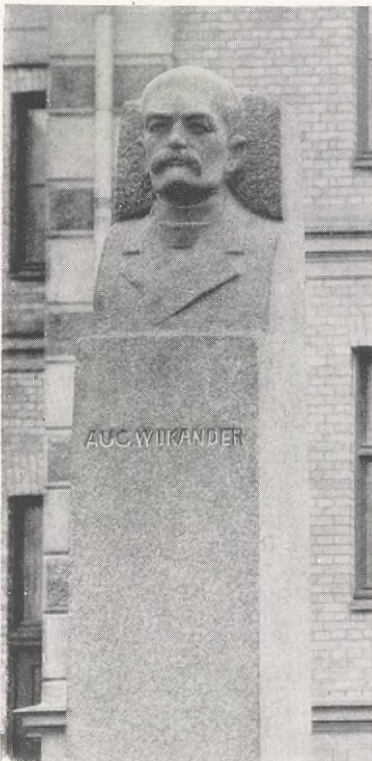

Foto. Karnell, Gbg.
DEN AF SIDNEY GIBSON I GRANIT HUGGNA MINNESBYSTEN AF PROF. AUG. WIJKANDER.

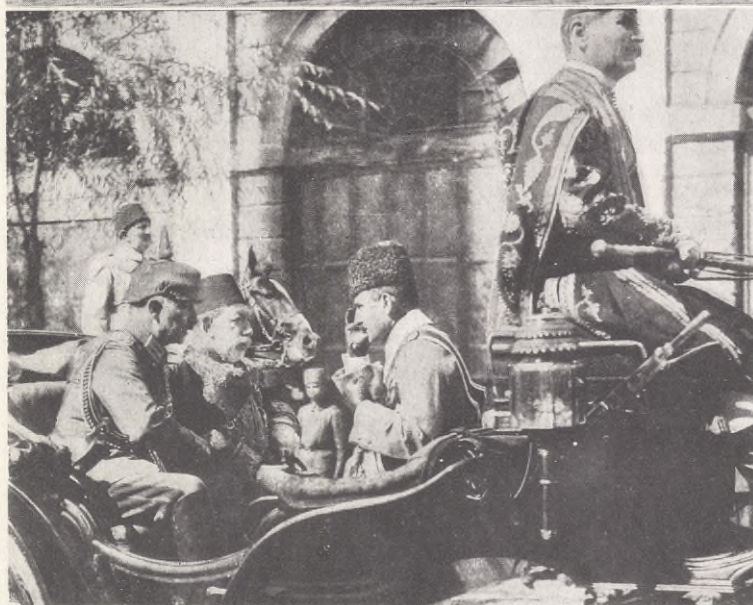
Foto. Heger, Strömstad.

DET TILL STRÖMSTAD DONERADE RÅDHUSET som synes vara allt annat än välkommet för både myndigheter och befolkning. Text å nästa sida.

Efter fotografier.

KEJSARENS INTÅG I KONSTANTINOPEL. Därunder i vagnen, kejsaren, sultanen och general Enver pascha.

stort tilltagna byggnaden, hvilken som bekant tillkommit genom en donation af grosshandlanden A. F. Cavalli-Holmgren, påbörjades år 1915 och har genom de alltmer tillspetsade förhållandena på byggnadsmarknaden kommit att kosta donator afsevärdt mycket mer än han ursprungligen beräknat. Då nu stadens myndigheter för att flytta in i sitt nya hus uppställt villkor som hr Cavalli vägrar att uppfylla och då byggnaden i öfrigt anses för stor för den lilla stadens husdimensioner står densamma nu öde och tom — ett verkligt fenomen i dessa bostadsbristens dagar.

*

mits genom subskription bland institutets lärare, elever och enskilda vänner till den aflidne, är utförd i granit, i ett enda mäktigt arbetadt block af cirka 3 meters höjd.

Vid aftäckningen ägnade institutets nuvarande rektor, professor Hugo Grauers ett minnestal åt sin företrädare, därvid särskildt betonande den utomordentligt stora insats denne gjort för Chalmerska institutets utveckling.

Minnesmonumentet, som är utfördt af skulptören Sidney Gibson, återger med stor porträttlikhet professor Wijkanders drag och gör i sin helhet ett tilltalande intryck.

*

En konflikt af mera sällsynt slag har utspunnit sig kring den nya rådhusbyggnaden i Strömstad. Den

Text till bild å sid. 86.

L. K. P. R., det är uttydt Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt, har i dagarna inflyttat i nya lokaler i Karduansmakaregatan 6 i Stockholm. Hittills har föreningen residerat i det "sociala huset" vid Lästmakaregatan, men nu skall detta genomgå reparation och därför har det blifvit flyttning tillsammans med Stockholmsafdelningen af föreningen. Bredvid den stora expeditionssalen har tidningen "Rösträtt för kvinnor" sin redaktion, där redaktören, författarinnan fru Gurli Hertzman-Ericsson, bryter lanser för kvinnornas rättigheter. På andra sidan residerar föreningens sekreterare, fröken Signe Jacobsson i ett särskildt rum. Här sköter hon det nog så kräfvande värfvet att stå i kontakt med de 250 landsortsföreningarna och leda arbetet ute i bygderna.

INNEHÅLL. Direktör Einar Wikander (biografi och helsid.-porträtt). — Reformationsjubiléet. — Svenskt flygrekord. — Generalkonsul W. Matson †. — Norsk milliondonator. — Bilder till dagskrönikan. — Världskriget. — Veckans porträttgalleri.

Eftertryck af text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan angifvande af källan förbjudes vid laga påföjd.

För Berättelser och Historietter gäller oivkorligt förbud.